

ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ VE BU LİSELERDEN MEZUN OLMUŞ MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 1. VE 4. SINIF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

A REVIEW OF ANATOLIAN FINE ARTS HIGH SCHOOLS AND FRESHMEN
AND SENIOR STUDENTS OF MUSIC EDUCATION WHO GRADUATED FROM
THESE SCHOOLS

Bahar GÜDEK*

ÖZET: Araştırmanın amacı, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinden mezun olmuş Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin nasıl bir profil oluşturduğunu ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma evrenini, 2006-2007 öğretim yılında 21 Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nden mezun olmuş 437 I. sınıf ve 243 IV. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veriler araştırmacı tarafından hazırlanan anket yoluyla toplanmıştır. Öğrenci profilini belirlemeye yönelik sorulara verilen cevaplardan elde edilen verilerin frekans (f) ve yüzde (%) dağılımlarına bakılarak veriler yorumlanmıştır. Araştırma sonuçları, öğrencilerin ezici çoğunluğunu kızların oluşturduğunu, öğrencilerin annelerinin eğitiminin, babalarının eğitimine oranla daha düşük olduğunu, öğrencilerin müzik öğretmenliği mesleğini seçmedeki öncelik nedenlerinin müzik öğretmenin etkisi, motivasyonu yüksek bir meslek olması ve akademik gelişime fırsat sunuyor olması, diğer etkenlerin ise nispeten ikinci planda yer aldığını, öğrencilerin müzik alan bilgisi derslerini, öğretmenlik meslek bilgisi derslerine oranla daha önemli gördüklerini ortaya koymaktadır. Sınıfsal düzeyde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Müzik Öğretmeni Eğitimi, Öğrenci Profili.

ABSTRACT: The purpose of this study is to bring out the profile of Anatolian Fine Arts High School graduates who are freshmen and senior students in the Musical Education programme. The study consists of 437 freshmen and 243 senior students who graduated from an Anatolian Fine Arts High School and were educated in 21 musical education programmes during 2006-2007 academic year. In this survey, a questionnaire prepared by the researcher has been used to gather data. The data have been evaluated by frequency and the percent dispersion of the replies to the questions which aim to understand the profiles of the students. The results of this survey have shown that most of the students are girls; mothers of the students are less educated than their fathers; music teachers have a primary effect on students' choosing a career in music education; the job is highly motivating and gives the opportunity of further academic career. The other effects seem to be secondary, since the students think that departmental courses are more important than pedagogical courses. A significant difference between the replies of the freshmen and senior students has not been found out.

Key words: Anatolian fine art schools, educating music teacher, student profile.

1. GİRİŞ

Bilim çağının gündeme getirdiği gelişmeler eğitimde de gelişme ve değişimi zorunlu kılmış bulunmaktadır. Bu nedenle bugün birçok ülkede eğitimde yeni arayışlara girilmiştir. Son bilimsel ve teknolojik gelişmeler ve artan eğitim sistemleri karşısında eğitimin bir inceleme konusu olarak ele alınması, kapsam ve yönteminin bilimin somut sınırları ve hedeflerinin üstündeki düzeyde geliştirilmesi bugün çağdaş eğitim anlayışının gündemindedir (Alkan, Kavcar & Sever, 1998;10).

Bilimsel araştırmalarla, kalkınmada önem taşıyan nitelikli insan gücünün ve meslek elemanlarının başında öğretmenlerin yer aldığı; eğitimin niteliğinin yükseltilmesinde, insanların ve toplumların gelişmesinde öğretmenin önemli rolünün bulunduğu ortaya konmuştur.

Bir meslek, eğitim ve hizmet alanı olarak Türkiye’ de müzik öğretmenliğinin oluşumu ve gelişimi, örgün müzik eğitiminin oluşumu ve gelişimiyle tam bir paralellik göstermemek ve bu nedenle onunki kadar öncelere dayanmamakla birlikte, Türkiye’de modern eğitimin doğuşu ve gelişimiyle yakından ilişkilidir (Uçan, 1997;213).

Türkiye’de Cumhuriyet döneminde mesleksi müzik eğitiminin “hazırlama-yönlendirme” aşaması ilk kez Cumhuriyetin ilanından sonra Ulu Önder Atatürk’ün direktifleriyle 01 Eylül 1924’te Ankara’da kurulan Musiki Muallim Mektebi’nin İzhari Sınıfı’yla (hazırlık sınıfıyla) belirli kurallara bağlanarak somut bir biçimde sistemleştirilmiş ve böylece köklü bir atılım niteliği kazanmıştır. Zamanla, 1920’lerin Musiki Muallim Mektebi İzhari Sınıfı’ndan 1930’ların Musiki Muallim Mektebi Müzik Ağırlıklı Ortaokul kısmına, oradan 1936-37 ve sonrasında Ankara Devlet Konservatuvarı Müzik Ağırlıklı İlkokul, İkinci Devreli Ortaokul ve Lise Kısımları’na, oradan 1950-70’ler döneminin “İlköğretmen Okulları Müzik Seminerleri’ne, oradan 1985’in “Öğretmen Liseleri Müzik Kolları’na ve nihayet oradan da 1989 ve sonrasında Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri AGSL müzik bölümlerine gelinmiştir (Uçan,1997;15).

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, ülkemiz insanlarının çağdaş yüzünün ortaya çıkarılmasında, yeteneklerinin eğitilmesinde, ülke kültürünün ve sanat eğitiminin zenginleştirilmesinde görev alan önemli sanat kurumlarımızdır. AGSL’ de öğrenciler,

sanat eğitimiyle yeni bir kimlik kazanmakta, sanat adına, ülkemizde ve dünyada yepyeni soluklar olma yolunda eğitilmektedir (Öztürk, 2003;2).

Günümüz müzik öğretmenliği eğitiminin temel yapısı 1982 yılından itibaren atılmıştır. Öncelikle Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Yüksek Öğretmen Okulları Müzik Bölümleri, YÖK çatısı altına alınan üniversitelere bağlı Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim/Anasanat Dallarına dönüştürülmüştür. 1997 yılında yeni bir düzenlemeyle Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı olarak yeniden yapılandırılmıştır.

Ülkemizde yürürlükteki müzik öğretmeni yetiştirme sürecine ilişkin düzenlemelere göre, "hazırlık aşamasını artık Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (AGSL) almıştır. İlki 1989 yılında İstanbul'da kurulan AGSL'ler, bilim ve sanat alanlarında dengeli bir gelişmeyi sağlamada ve üniversiteler kapsamında güzel sanatlar eğitimi veren fakültelerin gereksinimlerini karşılayacak nitelikte, eğitimini aldığı sanat dalında iyi yetişmiş ve kültürlü bireyleri topluma kazandırmada büyük rolü olan kurumlardır. Ortaöğretim kademesi içinde yer alan ve Mesleki Sanat Eğitimi kapsamında eğitim, öğretim faaliyetlerini yürüten Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin amaçları öğrencilerin;

- 1) Güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmelerini,
- 2) Özel yetenek gerektiren yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını,
- 3) Yabancı dil öğrenmelerini,
- 4) Alanlarında araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini,
- 5) Milli ve milletler arası sanat eserlerini tanımalarını ve yorumlamalarını sağlamaktır (MEB,2006).

AGSL'lere ilköğretim okullarını bitirmiş 14-15 yaşlarında yetenekli öğrenciler alınmakta ve müzik bölümlerinde okuyan bu öğrencilere, normal liselerde okutulan derslerin yanında, müziksel işitme eğitimi, çalgı eğitimi, orkestra eğitimi, koro eğitimi gibi dersler de yüklü bir programla verilmektedir (Tanrıverdi,1996;8).

1.1. Öğrenci Seçimi, Yüksek Öğretime Geçiş ve Sağlanan Haklar

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde uygulanan müzik eğitimi, Mesleki Sanat Eğitimi kapsamındadır. Mesleki Sanat Eğitimi, sanat alanının bütününe, bir kolunu ya da dalını, o bütün kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, sanata belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, kolun, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği sanatsal davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar.

Mesleki sanat eğitimini görececek kişide, öncelikle seçilen kol, dal, iş ya da mesleğin gerektirdiği boyutlarda ve asgari yeterlikte olmak üzere belirli bir yetenek düzeyi ve kapasite aranır. Kişinin (adayın) söz konusu yetenek düzeyi ve kapasitesi, belli bir tercih ve ön kayıt sonrası yapılan yetenek sınavında gerçekleştirilen “sınama-eleme-sıralama-seçme” ve bunları izleyen “yerleştirme” işlemleri ile belirlenir (MEB, 2006;1).

Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunlarına da; alanlarıyla ilgili öğretmenlik programlarını tercih etmeleri halinde, ağırlıklı orta öğretim başarı puanının 0;24 ile çarpılmasından elde edilen ek puan verilmektedir.

Diğer taraftan, 3580 sayılı yasa gereği Milli Eğitim Bakanlığı'nca kontenjan ayrılan müzik öğretmeni yetiştiren yüksel öğretim programlarını; ilk beş tercihinde kazanan öğrencilere karşılıksız burs verilmektedir (MEB,2007).

1.2. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Müzik Eğitimi Bölümlerini Tercih Etme Düzeyi

AGSL'ler kuruluş ve işleyişleri gereği, çevrelerindeki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarıyla yönetmeliksel bir ilişki, etkileşim, dayanışma, işbirliği ve eşgüdüm içinde olmak durumundadır. Mezunlarının %84'ünün üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerine girdiği ve müzik eğitimi bölümlerinde de başarılı oldukları araştırmalarla saptanmıştır (aktaran. Öztürk, 2003;23).

Ülkemizde, 1990'da 6'ya, 1995 yılında 16'ya, 1999-2000 eğitim yılında 30'a ve 2000-2001 eğitim yılında 37'ye ulaşan AGSL'lerin bu günkü sayısı, Milli Eğitim Bakanlığının internet sitesinden alınan bilgilere göre 53'dür. Bu bölümler her yıl

yaklaşık 1000 öğrenci mezun etmektedir. Çifçi (1996) tarafından yapılan bir araştırmada, bu bölüm mezunlarının %81,25'inin müzikle ilgili öğretim kurumlarına yöneldiği ve ÖSS sınavını kazanan bu bölüm mezunlarının %60,07'sinin müzik eğitimi bölümlerini tercih ettikleri saptanmıştır. Dolayısıyla müzik öğretmeliği programlarının kontenjan açığının diğer liselerden öğrenci olarak kapatılmakta olduğu belirlenmiştir.

Bozkaya'nın (2006) yapmış olduğu başka bir araştırmada ise yüksek öğretim sınav sisteminin de sağladığı olanaklarla, müzik öğretmenliği eğitimi veren kurumların kontenjanları açısından hızla AGSL'leşmekte olduğu saptanmıştır. %22,30- %93,95 arasında değişen bu oran % 56,97 genel ortalama ile "kontenjanların yarısından fazlasının AGSL çıkışlı öğrencilerden oluştuğu" sonucunu vermiştir.

Müzik öğretmenliği programları, AGSL çıkışlı öğrenciler açısından, ağırlıklı olarak önce kendi illerinin öğrencilerini almakta, giderek komşu iller, çevre iller ve Türkiye genelinden gelen öğrenciler ile beslenmektedirler. Bu akış; AGSL, özel AGSL ve Devlet Konservatuvarları orta kısım ile birlikte 5 ile 30 okul arasında değişen bir çeşitlilik göstermektedir. 22 Müzik öğretmenliği programından 5'i 5-9, 4'ü 10-14, 8'si 15-19, 3'ü 20-24, 2'si 25-30 arasında değişen AGSL, özel AGSL ve Devlet Konservatuvarı kaynağından gelen öğrenci almaktadır (Bozkaya,2006; 387).

Bu açıdan, müzik öğretmenin orta öğretimden başlayarak, sistem bütünlüğü içersisinde yetiştirilmesi ve müzik eğitimi bölümlerinin daha nitelikli öğrenci kaynağına kavuşturulması amacıyla Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin yetiştirdiği bireylerin izlenmesi, sisteme sağlayacağı dönüt açısından büyük önem arz etmektedir.

Diğer taraftan son zamanlarda kamuoyunda sürekli tartışılan, öğretmen niteliğini geliştirme, bu bağlamda müzik öğretmeni niteliğini geliştirme amaçlı çalışmalara katkı sağlama ve farklı bakış açıları geliştirme açısından da önem arz ettiği düşünülerek, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, mezun profili açısından araştırmaya konu edilmiştir. Araştırmanın amacı, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nden mezun olmuş Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin nasıl bir profil oluşturduğunu ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır;

Araştırmaya katılan öğrencilerin; • devam ettikleri üniversiteye, • cinsiyetlerine,

- devam ettikleri sınıf düzeylerine
- annelerinin ve babalarının eğitim durumuna,
- ailelerinde müzik öğretmeni bulunup bulunmama durumuna,
- ailedeki müzik öğretmenlerinin yakınlık durumuna,
- müzik öğretmenliği mesleğini seçme nedenlerine,
- öğretmenlik meslek bilgisi derslerini önemli bulma durumuna,
- müzik alan bilgisi derslerini önemli bulma durumuna göre dağılımları nasıldır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması genel hatlarıyla açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmada, tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmayla, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nden mezun olmuş Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin nasıl bir profil oluşturduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu yönüyle araştırma betimsel bir nitelik taşımaktadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nden mezun olmuş Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri oluşturmaktadır. Bu kapsamda, 21 Müzik Eğitimi Anabilim Dalı çalışma evreni olarak belirlenmiş ve evren ile ilgili elde edilen istatistiksel veriler ışığında, 2006-2007 yılında bu fakültelerin 1.ve 4. sınıflarında öğrenim gören toplam 680 öğrencinin görüşünden yararlanılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlenmesi

Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan anket yoluyla toplanmıştır. Öğrenci profilini belirlemeye yönelik sorulara verilen cevaplardan elde edilen verilerin frekans (f) ve yüzdeleri (%) SPSS paket programı aracılığıyla hesaplanmış ve sonuçlar çapraz tablolar şeklinde düzenlenerek yorumlanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmadan elde edilen bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda aşağıda verilmiştir.

1. Öğrencilerin Devam Ettikleri Üniversiteye Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin devam ettikleri üniversiteye göre dağılımları Tablo 1’de verilmektedir. Türkiye’deki bütün Müzik Eğitimi Anabil Dalları’na ulaşılmıştır.

Tablo 1. I. ve IV. Sınıf Öğrencilerin Devam Ettikleri Üniversiteye Göre Frekans (f) ve Yüzde (%) Dağılımları

ÜNİVERSİTELER	1. Sınıf		4. Sınıf	
	f	%	f	%
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	24	5,4	5	2
Uludağ Üniversitesi	33	7,5	27	11,1
Dokuz Eylül Üniversitesi	24	5,4	21	8,6
Gazi Osman Paşa Üniversitesi	12	2,7	1	0,4
Gazi Üniversitesi	37	8,4	42	17,2
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	25	5,7	22	9
Karadeniz Teknik Üniversitesi	27	6,1	10	4,1
Marmara Üniversitesi	23	5,2	15	6,1
Muğla Üniversitesi	17	3,8	12	4,9
Atatürk Üniversitesi	12	2,7	5	2
Balıkesir Üniversitesi	22	5	8	3,2
Selçuk Üniversitesi	25	5,7	11	4,5
Pamukkale Üniversitesi	23	5,2	13	5,3
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	20	4,5	7	2,8
Niğde Üniversitesi	14	3,2	12	4,9
Cumhuriyet Üniversitesi	14	3,2	4	1,6
19 Mayıs Üniversitesi	10	2,2	7	2,8
Harran Üniversitesi	13	2,9	3	1,2
İnönü Üniversitesi	26	5,9	15	6,1
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	9	2	Yok	-
Adnan Menderes Üniversitesi	20	4,5	Yok	-
Toplam	437	100.0	243	100.0

Bu araştırmaya, Türkiye’deki bütün Müzik Eğitimi Anabilim Dalları katılmıştır.

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan toplam 437 I. sınıf öğrencisinden en fazla katılımı %8,4 ile Gazi Üniversitesi, en düşük katılımı ise %2 ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi göstermiştir. Toplam 243 IV. sınıf öğrencisinden ise en yüksek katılımı %17,2 ile Gazi Üniversitesi, en düşük katılımı da %1,2 ile Harran Üniversitesi göstermiştir. Yüzüncü Yıl ve Adnan Menderes Üniversiteleri’nin IV. sınıflarında ise

Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu bulunmamaktadır. Elde edilen veriler ışığında, Gazi Üniversitesi araştırmaya dâhil edilen diğer üniversitelere oranla söz konusu öğrenciler açısından daha yoğunluğa sahip olduğu söylenebilir. Diğer taraftan tablo, benzer yoğunluğun daha çok merkezde yer alan üniversitelerde oluştuğunu da göstermektedir. Bu açıdan dağılımın, söz konusu öğrencilerin üniversitelerin öğretmenlik programlarını tercih ederken üniversitenin köklü ve merkezi olma özelliklerini de göz önünde bulundurdıkları yönünde ipuçları verdiği söylenebilir.

2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Frekans (f) ve Yüzde (%) Dağılımları

		Cinsiyet		Toplam	
Sınıf Düzeyi	Cinsiyet	f	%	f	%
1. sınıf	Kız	305	69,8	437	64,3
	Erkek	132	30,2		
4. sınıf	Kız	166	68,3	243	35,7
	Erkek	77	31,7		

Tablo 2 araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet özelliklerine göre nasıl bir dağılım oluşturduğu konusunda bilgi vermektedir. Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin, 1.sınıf için; %70’inin kız, %30’unun erkek öğrenci olduğu, 4.sınıf için; %68’inin kız, %32’sinin erkek öğrenci olduğu saptanmıştır. Görülmektedir ki geçen 3 yıllık zaman sürecinde 1. sınıftaki kız öğrencilerin sayılarında, erkek öğrencilere oranla daha da artış olmuştur. Toplamda ise %64’ ünün kız, %36’sının erkek öğrencilerden oluştuğu gözlenmektedir. Bu dağılım, müzik öğretmenlik mesleğinin bayanlar tarafından daha çok seçilen bir meslek olduğu gerçeğini doğrulamaktadır. Örneğin, Avustralya, Avusturya, Belçika, Fransa, İngiltere ve İtalya gibi ülkelerde mevcut öğretmenlerin %70’i bayanlardan oluşmaktadır. Ülkemizde bu oran %50’dir (OECD,2000). Bem (1977)’in Cinsiyet Rolü Teorisi dikkate alındığında, farklı cinsiyetlerin sosyalleşme süreçlerinde farklı rollerle ilişkili yaşantılara daha fazla sahip olabileceği, dolayısıyla öğretmenlik rolünün kadın cinsiyet rolüne daha uygun olabileceği düşünülebilir. Genelde sanatın, özelde ise müziğin daha çok duygu içerikli

yaşantı ve rollerle ilişkili olduğu düşünüldüğünde, benzer bir akıl yürütme müzik öğretmenliği için de beklenebilir.

3. Öğrencilerin Devam Ettikleri Sınıf Düzeyine Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin devam ettikleri sınıf düzeyine göre dağılımları Tablo 3’de verilmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin Devam Ettikleri Sınıf Düzeyine Göre Frekans (f) ve Yüzde (%) Dağılımları

Devam edilen sınıf düzeyi	f	%
1. sınıf	437	64,3
4. sınıf	243	35,7
Toplam	680	100,0

Tablo 3’e göre araştırmaya katılan öğrencilerin %64’ ünün 1. sınıf, %36’sının da 4. sınıf olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar 1.sınıf ile 4. sınıf arasında geçen 3 yıllık süreç içinde, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunlarının Müzik Eğitimi Anabilim Dalları’nı daha fazla tercih ettikleri ve AGSL sayılarının arttığı şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca araştırmaya katılan 4. sınıf öğrencilerin, üniversiteye girdiği 2003 yılında Türkiye’deki AGSL sayısı 43’dür, araştırmanın yapıldığı 2007 yılında yani 1. sınıfların üniversiteye girdiği dönemde AGSL sayısı ise 54 olmuştur (MEB, 2007). Bu durumun da Müzik Eğitimi Anabilim Dalları’ndaki AGSL mezunlarının artışına etkisi olduğu düşünülmektedir.

4. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre dağılımları Tablo 4’te verilmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Frekans (f) ve Yüzde (%) Dağılımları

	Annelerin eğitim durumu												Toplam	
	Okuryazar değil		Okur yazar		İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1. sınıf	10	2,2	5	1,1	91	20,8	66	15,1	163	37,2	102	23,3	437	64,3
4. sınıf	7	2,8	3	0,68	62	25,5	26	10,6	79	32,5	66	27,1	243	35,7

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya katılan 1. sınıf öğrencilerinin %40’ının annelerinin ortaokul ve altı eğitime sahip oldukları, %60’ının ise ortaokul ve üstü eğitime sahip olduğu gözlenmektedir. Benzer durum 4. sınıf öğrencileri içinde söylenebilir.

5. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre dağılımları Tablo 5’ de verilmektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Frekans (f) ve Yüzde (%) Dağılımları

	Babaların eğitim durumu												Toplam	
	Okuryazar değil		Okur yazar		İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. sınıf	3	0,68	4	0,91	50	11,4	53	12,1	149	34	178	40,7	437	64,3
4. sınıf	2	0,82	4	1,64	34	13,9	30	12,3	60	24,6	113	46,5	243	35,7

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan 1. sınıf öğrencilerinin %25’inin babalarının ortaokul ve altı eğitime sahip oldukları, %75’inin ise ortaokul ve üstü eğitime sahip olduğu gözlenmektedir. 4.sınıf öğrencilerinin %29’unun babalarının ortaokul ve altı eğitime sahip oldukları, %71’inin ise ortaokul ve üstü eğitime sahip olduğu gözlenmektedir. Buradan da anlaşılmaktadır ki; 1. sınıf ve 4. sınıf öğrencilerinin babalarının eğitim düzeyleri ortaokul ve üstü lehinde gelişmiştir. Bu veriler ışığında, araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim düzeyinin, öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine oranla daha yüksek olduğu söylenebilir.

6. Öğrencilerin Ailelerinde Müzik Öğretmeni Bulunup Bulunmama Durumuna Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerindeki müzik öğretmeni bulunup bulunmama durumuna göre dağılımları Tablo 6’da verilmektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin Ailelerinde Müzik Öğretmeni Bulunup Bulunmama Durumuna Göre Frekans (f) ve Yüzde (%) Dağılımları

Sınıf düzeyi	Ailede Müz. Öğrt. Bul. Dur.	f	%
1. sınıf	Var	53	12,1
	Yok	384	87,9
4.sınıf	Var	32	13,2
	Yok	211	86,8
Toplam	Var	85	12,5
	Yok	595	87,5

Tablo 6 incelendiğinde, araştırmaya katılan 1.sınıf öğrencilerinin %88'inin ailesinde müzik öğretmeni bulunmazken, %12'sinin ailesinde müzik öğretmeni bulunduğu anlaşılmaktadır. 4.sınıf öğrencilerinin ise %87'sinin ailesinde müzik öğretmeni bulunmamakta, %13'ünün ailesinde müzik öğretmeni bulunmaktadır. Bu durum, ebeveynlerin nesilleri düşünülünce, geçmişte müzik öğretmenliği mesleğinin hem tercih açısından hem de kurumsal açıdan fazla yaygın olmamasının getirdiği bir sürecin sonucu olarak değerlendirilebilir. Fakat Türkiye' de yapılan birçok araştırma(Demirci,1996.- Çetin, 2003) ailelerdeki mesleki yapının öğrencilerin meslek seçimlerinde etken bir durum oluşturabileceğini ortaya koymuştur.

7. Öğrencilerin Ailelerindeki Müzik Öğretmenlerinin Yakınlık Durumuna Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerindeki müzik öğretmenlerinin yakınlık durumuna göre dağılımları Tablo 7'de verilmektedir.

Tablo 7. Öğrencilerin Ailelerindeki Müzik Öğretmenlerinin Yakınlık Durumuna Göre Frekans (f) ve Yüzde (%) Dağılımları

Sınıf düzeyi	Ailede Müz.Öğrt Yakınlık Derecesi	f	%
1. sınıf	1.derece	28	51,9
	2.derece	26	48,1
4.sınıf	1.derece	18	52,9
	2.derece	16	47,1
Toplam	1.derece	46	52,3
	2.derece	42	47,7

Tablo 7 incelendiğinde, ailesinde müzik öğretmeni bulunan 1.sınıf öğrencilerinin %52'si birinci derecede yakını, yani annesi, babası, ablası veya ağabeyidir; %48'i ise ikinci derece, yani yakın akrabalarıdır. Ailesinde müzik öğretmeni bulunan 4. sınıf öğrencilerinin %53'ü birinci derece yakını, %47'si ise ikinci derece yakındır. Her iki sınıf için de benzer bir durum söz konusudur. Özellikle de anne-babaların, çocuklarının gelecekle ilgili mesleki ve eğitsel planlarında önemli bir etkisi bulunmaktadır. Pek çok anne ve babanın, çocuğunun geleceği ile ilgili bir hayali vardır; ancak bazen farkında olarak ya da olmayarak çocuklarını belli bir mesleğe doğru yönlendirebilirler. Bu

meslek aile mesleği olabilir, anne ya da babanın arzulayıp da giremediği, çocuğu için uygun gördüğü meslek olabilir. Öte yandan, çocuklar da gelecekleriyle ilgili bir karar alırken, öncelikle anne ve babalarına danışmaktadırlar (Kuzgun ve Bacanlı, 2005;11).

8. Öğrencilerin Müzik Öğretmenliği Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre

Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin müzik öğretmenliği mesleğini seçme nedenlerine göre dağılımları Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8. Öğrencilerin Müzik Öğretmenliği Mesleğini Seçme Nedenlerine Göre Frekans (f) ve Yüzde (%) Dağılımları

	Kolay bir meslek diye		Kamu dışında çalışma olanağı olduğundan		Müz. Öğretmenin. etkilenererek seçtim		Motivasyonu yüksek bir meslek olduğu için		Başka seçenek olmadığından seçtim		Akademik gelişime fırsat sunduğu için		Başka		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.sınıf	24	5,2	45	9,7	143	31	93	20,2	42	9,13	113	24,5	-	-	460	65,2
4.sınıf	7	2,8	18	7,3	78	31,8	55	22,4	33	13,4	54	22	-	-	245	34,8

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan 1. sınıf öğrencilerinin %31’i müzik öğretmenliği mesleğini “**Müzik Öğretmenlerinden Etkilenerek**” seçtiğini belirtirken, %25’i “**Akademik Gelişime Fırsat Sunduğu İçin**” seçtiğini, %20’si ise “**Motivasyonu Yüksek Bir Meslek Olduğu İçin**” seçtiğini belirtmektedir. Araştırmaya katılan 4. sınıf öğrencilerinin %32’si müzik öğretmenliği mesleğini “**Müzik Öğretmenlerinden Etkilenerek**” seçtiğini, %22,4’ü “**Motivasyonu Yüksek Bir Meslek Olduğu İçin**” seçtiğini, %22’si ise “**Akademik Gelişime Fırsat Sunduğu İçin**” seçtiğini belirterek, 1. sınıflar ile benzer bir durum ortaya koymuşlardır. Elde edilen verilerden yola çıkılarak, öğrencilerin müzik öğretmenliği mesleğini seçmedeki öncelik nedenlerinin müzik öğretmenlerinin etkisi, akademik gelişime fırsat sunması ve motivasyonu yüksek bir meslek olmasından dolayı olduğu, diğer etkenlerin ise nispeten ikinci planda yer aldığı söylenebilir.

9. Öğrencilerin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerini Önemli Bulma Durumuna Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğretmenlik meslek bilgisi derslerini önemli bulma durumuna göre dağılımları Tablo 9’ da verilmektedir.

Tablo 9. Öğrencilerin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerini Önemli Bulma Durumuna Göre Frekans (f) ve Yüzde (%) Dağılımları

	Pek çok		Çok		Orta		Az		Hiç		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.sınıf	131	29,9	162	37	111	25,4	22	5	11	2,5	437	64,3
4.sınıf	88	36,2	90	37	48	19,7	8	3,2	9	3,7	243	35,7

Tablo 9 incelendiğinde, araştırmaya katılan 1. sınıf öğrencilerinin %30’u öğretmenlik meslek bilgisi derslerini “pek çok” düzeyinde önemli bulmakta, %37’isi “çok” önemli bulmakta, %25’i “orta” düzeyde önemli bululurken, % 5’i “az” önemli, %3’ü ise “hiç” önemli bulmamaktadır. Araştırmaya katılan 4. sınıf öğrencilerine bakacak olursak; onların %36’sı öğretmenlik meslek bilgisi derslerini “pek çok” düzeyinde önemli bulmakta, %37’si “çok” önemli bulmakta, %20’si “orta” düzeyde önemli bulurken, %3’ü “az” önemli, %4’ü ise “hiç” önemli bulmamaktadır.

Bu durum, mesleki gelişim ve mesleğe hazırlama açısından öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin öneminin, gerek 1. sınıf gerekse de 4. sınıf öğrencileri tarafından anlaşılmış olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

10. Öğrencilerin Müzik Alan Bilgisi Derslerini Önemli Bulma Durumuna Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin müzik alan bilgisi derslerini önemli bulma durumuna göre dağılımları Tablo 10’da verilmektedir.

Tablo 10. Öğrencilerin Müzik Alan Bilgisi Derslerini Önemli Bulma Durumuna Göre Frekans (f) ve Yüzde (%) Dağılımları

	Pek çok		Çok		Orta		Az		Hiç		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.sınıf	345	78,9	72	16,4	16	3,6	3	0,68	1	0,22	437	64,3
4.sınıf	153	62,9	63	25,9	19	7,8	5	2	3	1,2	243	35,7

Tablo 10 incelendiğinde, araştırmaya katılan 1. sınıf öğrencilerinin %79'u müzik alan bilgisi derslerini “pek çok” düzeyinde önemli bulmakta, %16'ısı “çok” önemli bulmakta, %4'ü “orta” düzeyde önemli bulurken, %1'i “az” önemli bulmamaktadır. Araştırmaya katılan 4. sınıf öğrencilerine bakacak olursak; onların %63'ü müzik alan bilgisi derslerini “pek çok” düzeyinde önemli bulmakta, %26'si “çok” önemli bulmakta, %8'si “orta” düzeyde önemli bulurken, %2'ü “az” önemli, %1'ü ise “hiç” önemli bulmamaktadır.

Bu bulgulara göre, öğrencilerin her iki sınıf açısından müzik alan bilgisi derslerini önemli bulma derecesi, en yüksek seviyede toplanmıştır. Sınıflar arasında geçen 3 yıllık süre içinde dersler arasındaki önem düzeyinde bir farklılık oluşmadığı gözle çarpılmaktadır.

Müzik öğretmenliğinde yeteneğin ön planda olmasıyla beraber, bu mesleğin sanat yanının getirmiş olduğu atmosfer, öğrencilerin üzerinde daha etkili ve yönlendirici olabilir. Dolayısıyla müzik alan bilgisi derslerinin önemi, öğretmenlik meslek bilgisi derslerine oranla daha yüksek çıkmıştır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Elde edilen bulgulara göre araştırmada yer alan değişkenler dikkate alındığında, şu sonuçlara ulaşılmıştır.

- Cinsiyet değişkeni açısından gerek 1. sınıf gerekse 4. sınıf kız öğrencilerin sayısı, erkek öğrencilere oranla yaklaşık iki kat daha fazladır ve kızlar erkeklere oranla bu meslekte daha çok yer alma eğilimindedir.
- 1. sınıfa devam eden AGSL öğrencileri 4. sınıfa devam edenlerden daha fazladır. Geçen zaman süreci içi de hem AGSL sayısı artmıştır hem de bu liselerden mezun öğrencilerin Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenli Anabilim Dallarını tercih etme oranı yükselmiştir.
- Örnekleme giren öğrencilerin anne ve babalarının ağırlıklı olarak eğitim seviyeleri ortaokul ve üstü düzeyindedir.

- Öğrencilerin çoğunluğunun ailesinde müzik öğretmeni bulunmamaktadır. Ailesinde müzik öğretmeni bulunan öğrencilerin öğretmen yakınları daha çok kendilerine birinci derecede yakındır.
- Öğrenciler müzik öğretmenliği mesleğini daha çok müzik öğretmenlerinden etkilenerek seçmektedirler. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'ndeki öğretmenlerin öğrencileri müzik öğretmenliğine yönlendirmede etkili olduğu görülmektedir.
- Öğrenciler müzik alan bilgisi derslerini, öğretmenlik meslek bilgisi derslerine oranla daha önemli görmektedir.

Bu sonuçlar ışığında şu öneriler göz önünde bulundurulmalıdır;

- Müzik öğretmenliği mesleğini tercihte, en az kızlar kadar erkeklerin de sayısal olarak bir yer işgal ettiği düşünürse, erkek öğrencilerin müzik öğretmenliğine yönelik ilgilerini artırıcı yollar aranmalıdır. Türk toplumunda genelde öğretmenlik mesleğinin, özel de ise müzik öğretmenliğinin kızlarla daha fazla özdeşleştirilmesi, müziğe yetenekli erkek öğrenciler yönünden olumsuzluklar doğurabilir. Dolayısıyla cinsiyetler arasındaki bu psikolojik ve sosyolojik farklılıkları göz önüne alacak yaklaşımların geliştirilmesi, her iki cinsin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarındaki nicelik farkını daha aza indirecektir.
- Geçen yıllara oranla Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında, AGSL çıkışlı öğrenci sayısının artması, müzik öğretmenliğinin meslekleşme aşamasında, kökleri daha derinlere inen bir eğitim ile güçlendirildiğini göstermektedir. Bunun da alan eğitimi açısından son derece anlamlı bir gelişme olduğu söylenebilir. Bu sebeple; müzik öğretmeni yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına kaynaklık yapan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'ne daha nitelikli öğrenci alınabilmesi için ilköğretim kurumları ile etkileşim içinde olunmalı, sınav başvuruları için gereken duyurular zamanında ve detaylı bir şekilde yapılmalı ve öğrenci seçme kriterleri tekrar gözden geçirilmelidir.

- Öğrencilerin bu mesleği seçmelerindeki öncelikli sebebin “müzik öğretmenlerinden etkilenme” olduğu düşünülürse; Müzik Eğitimi Anabilim Dalları, buldukları şehirdeki AGSL ve diğer liselerdeki müzik öğretmenleriyle ilişkilerini geliştirerek, onlara gereken desteği vermelidir. Müzik öğretmenlerinin kendilerini yetersiz gördükleri alanlar tespit edilerek, bu alanlara yönelik seminer ve kurslar düzenlemeli ve öğretmenlerin katılımı sağlanmalıdır.
- Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında AGSL’ler de ders verecek nitelikte müzik öğretmeni eğitimi alt programı bulunmalıdır.
- Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nde görev yapan branş öğretmenlerin seçiminde titiz davranılmalı, alanında yüksek lisans veya doktora yapmış öğretmenlere öncelik tanınmalıdır.
- Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik eğitim programlarının hazırlanmasında etkin ve akılcı çalışmalar için yükseköğretim kurumlarının müzik bölümleriyle işbirliği ve dayanışma içerisinde olunmalıdır.
- Gerek AGSL’lerde gerekse de Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında, anne ve babaların, çocukların meslek gelişimi konusundaki bilgi düzeylerini artırmak ve çocuklarının meslek gelişimlerine yardımcı olmaya yönelik olumlu tutumlar kazandırmak amacıyla aile rehberlik programları geliştirilerek uygulanmalıdır.
- Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin çeşit ve sayıları artırılarak, bütün programa eşit ölçüde dağıtılmalıdır. Bu derslerin müzik alan dersleriyle ilişkilendirilmesi ve özelde müzik pedagojisi çerçevesinde verilmesi, müzik eğitimi ve müzik eğitimcisi adayları için daha işlevsel bir katkı sağlayacaktır. Buna ilişkin olarak öğretmenlik meslek bilgisi derslerini yürütecek öğretim elemanlarının müzik eğitimi programlarından yetiştirilmesi için gereken düzenlemeler yapılmalıdır. Eğitim bilimleri alanından gelen öğretim elemanlarının da müzikle ilişkili olanları tercih edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Alkan, Kavcar & Sever. (1998). *Bilgi Çağında Eğitimde Öğretmenlik Mesleğinin Yeniden Yapılanması*. Bilgi Çağında Öğretmenimiz Sempozyumu. Ançev Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı.1998.
- Bem, S.R.L,& C. Watson. (1976). *Bem Sex Role Inventory (BSRI)* <http://www.webster.edu/~wodflm/sandrabem.html>
- Bozkaya, İsmail. (2006). *Anadolu Güzel Sanatlar liseleri Mezunlarının Müzik Öğretmenliği Programı Kontenjanları İçindeki Yeri*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Denizli
- Çetin, Şaban. (2003). *Anadolu Öğretmen Lisesi ve Düz Lise Çıkışlı Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çifçi, E. (1996). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinden Mezun Olan Öğrencilerin Başarı Durumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirci, C. (1996). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Bölümü 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Öğrenciye Ait Bazı Değişkenler Açısından Belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- MEB., (2006) Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Piyano Dersi Öğretim Programı. MEB.Orta Öğretim Genel Müdürlüğü. Ankara: 2006.
- MEB., (2005). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. TEDEP. T.C. MEB- Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. Ankara.
- MEB., (2007) Milli Eğitimle İlgili Sayısal Veriler. APAK, Ankara.s 82.
- OECD., (2002) *Trens in Feminization of The Teaching Profession İn OECD*. İnternational Labour. Office Geneva.
- Öztürk, A. (2003). *Anadolu Güzel Sanatlar Lisesindeki Öğrencilerin Eğitim Programlarını Değerlendirmeleri Ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*. Yayınlanmamış yüksel lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bil. Enstitüsü, İstanbul.
- Tanrıverdi, A. (1996) A.G.S.L. *Müzik Bölümlerinde Uygulanan Çalgı Eğitimi ve Viyolanın Çalgı Eğitimi İçerisindeki Yeri*.I.Uluslar arası A.G.S.L.Müzik Bölümleri Sempozyumu, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Bursa.
- Uçan, A. (1997). Müzik Eğitimi. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

İlk alındığı tarih: 12.05.2008
Düzeltilme tarihi:06.01.2009
Onay tarihi: 16.02.2009